

A szurikáták tündöklése

Kungl György keramikumművész kiállítása a Museion No. 1-ben

Kungl György:
Bizonyosság /
György Kungl: Certainty
[2012]
porcelán / porcelain
[38x31x16 cm]

Kungl György: Félelem /
György Kungl: Fear
[2011]
porcelán / porcelain
[30x35x26 cm]

■ Messzire, nagyon messzire el kell kanyarodnunk tervezett kiindulópontunktól. Eredetileg ugyanis azt terveztük, hogy felvázoljuk Kungl György keramikumművész lassan harminc évvel ezelőtti, első fellépésének körülményeit és felvonultatott műveinek legfontosabb vonásait, majd erre építve próbáljuk meg értelmezni a legújabb munkákat, és így vonjuk meg a konzekvenciákat. Hogy ettől – eddig. Hogy ilyen volt, és ilyen lett. Hogy ebből ez következik, abból meg az. Arról elméltünk volna, hogy a szentendrei Pest Megyei Művelődési Központban, az 1986. június 1-jén megnyílt tárlaton bemutatott negyven alkotásból

Fotó: Kungl György

Fotó: Kungl György

álló kollekciónak arról tanúskodott, hogy a magyar úgynevezett iparművészet közelmúltjának újításai, eredményei és vívmányai Kungl György korabeli törekvéseit sem hagyták érintetlenül, hogy a fiatal művész alkotói szándékai is egybecsengtek azzal a tendenciával, amely azt tükrözte, hogy a kerámia nemcsak dísz lehet, hanem szobor, téri impulzusokat keltő, teret szervező, a teret kiterjedéséhez vonzó forma, és ami még fontosabb: gondolatot és eleven tartalmat, jelentést sűrítő médium. Megjegyeztük volna, hogy már akkor megjegyeztük, hogy mindezen tanulságokat alkotónk úgy kamatoztatta, hogy eredeti látásmódját, sajátos szemléletét megőrizte. Olyan szobrokat alko-

tott, amelyek nem szobrok, olyan díszeket, amelyek nem díszek, olyan kerámiákat, amelyek nem kerámiák. Illetőleg szobrok és díszek és kerámiák, csakhogy negatív előjellel. A furcsa kettősségek eredője Kungl műveinek kettős jellege: a dolgok olyan módon való megjelenítése, amely a dolgok ironikus, groteszk alaphangú láttatásán alapul, s amely által nemcsak az árnyalatok módosulnak, hanem mintegy varázsütésre új minőség jön létre. Arra hívtuk volna fel a figyelmet, hogy már akkor felismertük, hogy központi figurája a hős, a bálvány, akinek esendősége aggasztó hangsúlyokkal rajzolódik meg, s akinek mini-emlékművé végső soron magával ragadó kicsinységet sugároz. Mert a kicsinyített, redukált jelentéktelenség felemelő hatása.

És most – az amerikai filmsztárok, a római tájképek, a vízóraaknáknak, a vakondvadászok után (már régen tovatűntek a törpe hősök) – a kerámiasasok, a porcelánmókusok és a porcelánnyulak fejlődéstörténeti láncolatához kapcsolódva itt van a porcelánszurikáták szoborcsaládja, és szabálytalan rendszertani láncolat ide vagy oda, ez azért kissé megdöccenti értelmezési kísérletünk logikai menetét. Mert lássuk csak: a lexikonok meghatározása szerint a szurikáta, vagy a négyujjú manguszta (*Suricata suricatta*) a mongúzfélek, illetve a régebbi, hagyományos besorolás szerinti cibetmacskafélék családjának monotipikus neme. A szurikáta elnevezés a szuahéli nyelvből származik, jelentése: szirti macska. A Dél-afrikai Köztársaság Fokföldtől Natalig terjedő részén, valamint Angolában, Namíbiában és Botswana déli részén honos, s az állomány legnagyobb része az Oranje folyótól délre él. Testhossza mintegy 30 centiméter, ehhez jön még a 20-24 centiméteres fark. Tömege az 1 kilogrammot is elérheti. Hallása és szaglása jó, látása különösen éles. A nyílt, füves területeket, a száraz síkságokat, a bozótosokat és a sziklás terepet kedveli. Bár rendszertanilag a ragadozók közé tartozik, nagyjából részben növényi táplálékon él, és nem annyira vadász, mint inkább préda. Föld alatti kotorékokban meghúzódó, nappali állat. Egy-egy telep akár harminc egyedből is állhat, és a kolóniában egyfajta munkamegosztás uralkodik. Amíg az állatok többsége táplálkozik vagy éppen pihen, néhányan két lábra állva figyelnek, és vész-

Fotó: Kungl György

Kungl György:
Felhőevők /
György Kungl:
Cloud-eaters

[2011]

porcelán / porcelain

[41x31x16 cm]

Kungl György:
Kíváncsiság II. /
György Kungl:
Curiosity, II

[2012]

porcelán / porcelain

[30x31x16 cm]

jelekkel figyelmeztetik a csoport többi tagját, amikor ragadozó közeledik. Egymásra gondosan figyelnek, napkeltekor még a közös ürítőhelyet is együtt keresik fel. A kicsinyeket felváltva őrzik és etetik. A szurikáta rendkívül érdeklődő, már-már kíváncsi állat, s mókás külseje miatt igen kedvelik az állatkertekben, ahol akár 12 évig is él. Az Animal Planet nevű televízióadó egyik legnépszerűbb műsora a *Szurikáták udvarháza* című, a faj egy csoportjának életét bemutató valóságshow. Magyarország állatkertjeiben ez a legnépszerűbb mongúz fajta, Budapesten, Miskolcon, Pécsen, Szegeden, Jászberényben, Nyíregyházán és Kecskeméten is meglelhető.

Vagyis hát a szurikáták nyomán megérkeztünk Kecskemétre, abba a városba, amely Kungl György keramikumművész munkásságában talán még a lakóhelyénél is fontosabb szerepet kapott az elmúlt évtizedekben. Kitűnő pályatársaihoz hasonlóan a múlt század nyolcvanas éveitől e művész is többször élvezhette a Nemzetközi Kerámia Stúdió ösztöndíját, illetve vehetett részt a legendás, művészcsapatok együttes munkáját feltételező és kiteljesítő szimpóziumok munkájában, majd az ezredfordulót követően is több alkotóperiódusával kötődött a stúdióhoz, illetve műhelyei-

Fotó: Kungl György

hez. Itt születtek meg a közelmúltban a főként fehér, esetenként színes mázzal díszített szurikáta porcelán kisplasztikák is. A többnyire lépcsőzetes, finoman kidolgozott, az ünnepélyesség auráját sugárzó talapzatra helyezett kompozíciókon élő és élettelen elemek,

Fotó: Kungl György

Kungl György:
Szomjúság /
György Kungl:
Thirst

[2011]

porcelán / porcelain

[18x49x22 cm]

szurikáták és különböző tárgyak együttese jelennek meg. Furcsa, különös együttesek. Az állatkák körében könyvek és kelyhek, valamint szőlőfürtök és felhők tünedeznek fel, s mintha a szurikáták emberi tulajdonságokkal, és a tárgyak eredendően szakrális jelleggel lennének felruházottak. A könyvet olvasó, a

szomjukat oltó, a veszekedő, a kehely alatt összebújó kis lények e tárgyakkal dinamikus, mozgalmas kis-plasztika-tereket szerveznek maguk köré, s egyúttal dús szimbolikus tartalmak hordozói. A kehely példának okáért értelmezhető úgy is, mint Jézus földi életének két végpontja, vagy mint a mise kelyhe, amely

Fotó: Kungl György

**Kungl György: Vágy /
György Kungl: Desire**
[2012]
porcelán / porcelain
[34x31x16 cm]

→
**Kungl György: Harag /
György Kungl: Anger**
[2012]
porcelán / porcelain
[37x31x16 cm]

Krisztus testének és vérének, az ostyának és a bornak hordozója, de e szakrális, kultikus tárgy számos más vonatkozása is kibontható. Hosszan elemezhetnénk a könyvet is, mint az isteni titkok és a bölcsesség szimbólumát, amiként a szőlőt is nem csupán mint bort adó növényként, gyümölcsként interpretálhatjuk, hanem az egyik legősibb élet- és halál-jelképként. Vagyis az állatkák hallatlan szelíd, derűs, bájos, bohókás kedvességekkel áthatott világa – mondhatni könnyed, de ugyanakkor súlyos fenyegetettségben zajló porcelán valóságshow-ja (elvégre mint fentebb jeleztük, ezek az állatkák inkább prédák, mint vadászok) –, és a tárgyak komoly, tartalmilag összetett, bonyolult jelentéskörökkel átszótt közege teremti meg a művek egyediségében, eredetiségében, egyszersmind izgalmas kételyekben és talányokban villódzó mikrokozmoszát, játékos, de mégis feszült atmoszféráját.

**Kungl György:
Kíváncsiság I. /
György Kungl:
Curiosity, I**
[2011]
porcelán / porcelain
[37x28x13 cm]

Fotó: Kungl György

Ama 1986-os kiállítás kapcsán, összefoglaló szándékkal arról meditáltunk, hogy a Kungl György alkotta kerámiák bizonyosan nagyon nehezen fogják megtalálni helyüket a magyar művészet összefüggérendszerében, mert ez a nehéz beilleszkedés a különös, különálló művek törvényszerű sorsa. Elmondhatjuk, hogy a különösségek jellemzője, a különállás pozíciója az időközben lepergett negyedszázad során megőrződött, és most mindezt egy újabb, most közönség elé került, a kecskeméti Nemzetközi Kerámia Stúdióban – nem is olyan messze a város állatkertjétől – megszületett műcsoport is igazolja. Vagyis nincs más dolgunk, mint egy figyelőszolgálatát teljesítő szurikátának: két lábra állva nagyon éberem kell figyelnünk az újabb és újabb zavarkeltő Kungl-kerámiák megérkezésére, de azért, ha nyugodt a helyzet, néha ürítsük fenékig borral telt serlegeinket.

WEHNER TIBOR
művészettörténész

Fotó: Kungl György

(Kungl György kiállítása. Museion No. 1, Budapest, 2013. február 15–március 1.)

A kiállítás megnyitó nyomtatott változata.